

Vergaderjaar 1985–1986

19366

Wijziging van de Jeugdspaarwet (niet premiëren van de rente en beperking van de mogelijkheid tot deelneming alsmede enige andere wijzigingen) en een daarmee samenhangende wijziging van de Wet Bezitsvormingsfonds

Nr. 7

EINDVERSLAG

Vastgesteld 20 maart 1986

Na kennisneming van de memorie van antwoord zijn in de vaste Commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid¹ nog verschillende opmerkingen gemaakt en vragen gesteld. Onder het voorbehoud dat de regering deze tijdig zal hebben beantwoord, acht de commissie de openbare beraadslaging over het wetsvoorstel genoegzaam voorbereid.

1. Algemeen

De leden van de fractie van de P.v.d.A. hadden andermaal van het kabinet vernomen, dat het medio 1984 besloten had tot een bredere benadering dan een wijziging van de Jeugdspaarwet, dat wil zeggen tot een evaluatie van het gehele veld van gefacilieerde spaarregelingen, met onder meer als oogmerk, een geïsoleerde benadering van de Jeugdspaarwet te voorkomen. Dit alles evenwel – aldus het kabinet – onder handhaving van de ombuigingstaakstelling, waartoe het in 1983 had besloten.

Deze leden hadden er kennis van genomen dat het kabinet erkent, dat het noemen van medio 1985 als tijdstip waarop een samenvattend pakket van beleidsvoorstellen, betrekking hebbend op het gehele veld van gefacilieerde spaarregelingen, zou kunnen worden voorgelegd aan de Tweede Kamer, zeer optimistisch is geweest.

Tevens hadden deze leden opnieuw vernomen, dat het kabinet nog geen definitieve keuzes gemaakt heeft naar aanleiding van de interim-rapportage, omdat zij eerst met de Kamer over die interim-rapportage van gedachten wenst te wisselen en de opvattingen van de sociale partners in het bijzonder ten aanzien van de bedrijfsspaarregelingen wil leren kennen. Deze leden bleven van oordeel, ook na kennisneming van de passage in de memorie van antwoord met betrekking tot de overwegingen om separaat en vooraf tot een wijziging van de Jeugdspaarwet te komen, dat het kabinet aldus de zaken wederom in de verkeerde volgorde aanpakt. Inmiddels is het vrijwel zeker dat het wetsvoorstel niet meer in de resterende zittingsperiode van de Kamer, gelet op het tijdsbeslag dat daarmee gemoeid zou zijn, behandeld zal kunnen worden. Het kabinet spreekt de hoop uit, dat het mogelijk zal blijken de discussie met de Kamer over de interim-rapportage in elk geval nog dit jaar te voeren en ook nog dit jaar over de opvattingen van de sociale partners te beschikken.

¹ Samenstelling:

Leden: Scholten, Poppe (PvdA), Weijers (CDA), Kraaijeveld-Wouters (CDA), voorzitter, Beckers-de Bruijn (PPR), Spieker (PvdA), Moor (PvdA), De Korte (VVD), Gerritse (CDA), Buurmeijer (PvdA), ondervoorzitter, Toussaint (PvdA), Rempt-Halmmans de Jongh (VVD), Leerling (RPF), Schutte (GPV), Groenman (D'66), Van der Vlies (SGP), Willems (PSP), Brouwer (CPN), Oomen-Ruijten (CDA), Ter Veld (PvdA), Ubels-Veen (EVP), Dales (PvdA), Korthals (VVD), Linschoten (VVD), Paulis (CDA), Nijhuis (VVD), Bosman (CDA).
Plv. leden: Worrell (PvdA), Hermen (CDA), Van Dam (CDA), Leijnse (PvdA), Alders (PvdA), Van Erp (VVD), Van Muiden (CDA), Van Nieuwenhoven (PvdA), Salomons (PvdA), Hermans (VVD), Nypels (D'66), Wolters (CDA), Wöltgens (PvdA), Knol (PvdA), Kamp (VVD), De Grave (VVD), Evenhuis-van Essen (CDA), Metz (VVD), Van der Linden (CDA).

Deze leden vroegen of het geen overweging zou verdienen dat het kabinet zijn procedurele voorkeuren alsnog zou aanpassen in de door deze leden bepleite richting, gelet op het voorgaande. Overigens zouden zij toegelicht willen zien, welke financiële bezwaren op korte termijn hieruit zouden voortvloeien. Hoe is het te begrijpen dat nu – anders dan in wetsvoorstel 18 141 – met een negatief volume-effect rekening is gehouden, hoewel de besparingen, voortvloeiend uit het laten vervallen van de premiëring van de rente, per saldo enigszins hoger worden ingeschat?

Met verbazing hadden deze leden kennisgenomen van de door hen gevraagde nadere toelichting op de mededeling, dat het niet in de wet vastleggen van een strikt tijdschema van terugstorting, de beleidsvrijheid geeft het tempo van terugstorting af te wegen tegen andere aanwendingsmogelijkheden van de besparingen.

Volgens deze nadere toelichting heeft het kabinet inmiddels besloten de VUT-regeling voor ex-mijnwerkers tot 1 januari 1987 te verlengen en met het oog daarop de gelden, die in het Bezitsvormingsfonds zouden behoren te worden teruggestort, in de eerste vijf jaren na 1994, aan te wenden voor gedeeltelijke compensatie van de financiering van deze maatregel. Wil de Minister uitleggen, aldus vroegen deze leden, op welke wijze het Bezitsvormingsfonds, na de wijziging van de Wet Bezitsvormingsfonds volgens het hier aan de orde zijnde wetsvoorstel, voor een dergelijk doel zou mogen worden aangewend? Kan de mededeling worden toegelicht, dat met de beoogde verlenging van genoemde regeling ten behoeve van herbezetting ruim 1800 arbeidsplaatsen worden vrijgemaakt? In het licht van het voorgaande zouden deze leden gaarne alsnog vernemen welke toepassingen het kabinet voor ogen heeft, nu het beleidsvrijheid bepleit ten aanzien van de bestemming van de zogeheten overbesparingen.

De leden van de C.D.A.-fractie zegden het kabinet dank voor de antwoorden op de door hen gestelde vragen.

Het kabinet had hen evenwel nog niet overtuigd van de noodzaak van de ingrijpende wijzigingen zoals neergelegd in het onderhavige wetsvoorstel tot wijziging van de Jeugdspaarwet. Het zou deze leden wenselijker voorgekomen zijn indien het aanvankelijke voornemen om tegelijk met de evaluatie van het totaal van premie-spaarregelingen ook de Jeugdspaarwet bekeken zou zijn. Deze leden constateerden dat in het tijdsbestek dat verstreken is na aankondiging van deze evaluatie, er weinig activiteit ontplooid is ten einde deze algehele benadering te kunnen voorleggen aan de Kamer.

Zij vroegen of het niet mogelijk zou zijn om tegemoet te komen aan de destijds al door de C.D.A.-fractieleiden aangedragen alternatieve besparingsmogelijkheden.

Zo deze lijn alsnog gevolgd zou kunnen worden, zouden zij gaarne de budgettaire gevolgen daarvan vernemen. Zij gingen er daarbij van uit dat het voorstel tot het laten vervallen van de premiëring van rente over spaartegoeden op korte termijn in werking kan treden.

Ook het door hen voorgestelde alternatief ten aanzien van de leeftijds-grens, waarbij zij wensten uit te gaan van een minimumleeftijd van 16 jaar en een maximumleeftijd van 23 jaar, zou zeer wel op korte termijn kunnen ingaan. Waar deze leden in het voorlopig verslag al aanduiden dat het voorkomen van deelname aan de premiespaarregeling, met name in de grensgebieden door Duitse en Belgische jongeren, op hun steun mocht rekenen, zou ook dit voorstel tegelijkertijd ingepast kunnen worden.

Indien er ten opzichte van de voorgenomen taakstelling van het kabinet nog extra ingrepen nodig zouden zijn, zouden deze leden zich kunnen verenigen met het nog eenmaal putten uit het Bezitsvormingsfonds.

Zeër verrast waren de leden van de C.D.A.-fractie over de aankondiging van het kabinet dat de extra besparingen die voortvloeien uit dit wetsvoorstel, niet ten goede komen aan het Bezitsvormingsfonds, maar vanaf

1994 aangewend zullen worden voor gedeeltelijke compensatie van de financiering VUT-regeling ex-mijnwerkers.

Het kabinet deelt mede dat onafhankelijk van de financiële doelstelling, op principiële gronden besloten is tot bijstellingen van de Jeugdspaarwet. Hoe moeten de leden van de C.D.A.-fractie deze principiële koppeling met de VUT-regeling nu zien?

Het was de leden van de C.D.A.-fractie opgevallen dat voor de totale herziening van de gepremieerde spaarregelingen geen streefdata voor behandeling daarvan zijn opgenomen. Kan in een tijdsplanning worden vastgelegd hoe de visie daarop is van het kabinet?

De leden van de V.V.D.-fractie waren door de memorie van antwoord gesterkt in hun kritische houding ten opzichte van het onderhavige wetsvoorstel. Dat er in de sfeer van de spaarregeling moet worden omgebogen had weliswaar hun instemming, doch zij konden zich niet aan de indruk onttrekken dat het kabinet het maken van een echte keuze uit de weg gaat. Zij vonden dat daarom onjuist, omdat de doelstelling van de Jeugdspaarwet, namelijk het bevorderen van de spaarzin van de jeugd, niet lichtvaardig mag worden aangetast. Zij stelden dat het kabinet de wenselijkheid van het bevorderen van de spaarzin bij de jeugd volwaardig dient af te wegen tegen andere spaarvormen, bij voorbeeld de spaarregelingen in het kader van het Bezitsvormingsfonds. Zij plaatsten wederom grote vraagtekens bij de wijze waarop het kabinet de jeugdspaarregeling thans wil aanpassen. Op een aantal onderdelen is het voorstel naar hun oordeel bovendien onvoldoende beargumenteerd. Zo is er bij voorbeeld geen enkel oorzakelijk verband tussen het optrekken van de toelatingsleeftijd van 15 jaar naar 16 jaar en de leerplichtige leeftijd. Ten einde niet wederom het volledige voorstel af te wijzen deden zij de volgende voorstellen:

- a. Het onderhavige wetsvoorstel wordt beperkt tot het niet meer premiëren van het rentebestanddeel voor nieuwe spaarders;
- b. Er wordt een voorziening getroffen ten laste van het Bezitsvormingsfonds zoals dat ook voor 1985 en 1986 het geval is geweest, ten einde ook in 1987 de financiële ombuigingstaakstelling te kunnen realiseren;
- c. De interimrapportage spaarregelingen wordt omgezet in een definitieve evaluatie;
- d. Op grond daarvan wordt een verantwoorde keuze gemaakt uit de diverse mogelijkheden, eventueel in gemeen overleg met de Kamer.

2. De voorstellen tot wijziging

a. Meer toespitsen van de wet op de feitelijk beoogde doelgroep

De leden van de P.v.d.A.-fractie concludeerden, dat de motivering van het voorstel tot verhoging van de minimum-toetredingsleeftijd, inhoudelijk voornamelijk budgettair van aard is. Het schiet huns inziens derhalve – zeker in het licht van de voorziene belangrijke meeropbrengst – tekort. Mede gelet op de klaarblijkelijk geringe betekenis, die het kabinet hecht aan de onbekendheid met volume-effecten van de voorgestelde maatregelen zelf en van de achteruitgang in de toekomst van de inkomenspositie van jongeren, vroegen deze leden, in hoeverre het kabinet eigenlijk nog wel achter de oorspronkelijke doelstellingen van de Jeugdspaarwet staat.

Het voorstel van het kabinet om de leeftijdsgrens voor deelname te verhogen van 15 naar 16 jaar ondervond weinig sympathie van de leden van de C.D.A.-fractie. Daar waar het nu net gaat om het stimuleren van de spaarzin van jeugdigen zou wellicht een verdere verlaging van de leeftijdsgrens meer voor de hand liggen.

b. Afschaffen van vervroegde premiëring bij huwelijk

De leden van de P.v.d.A.-fractie verklaarden geen genoegen te kunnen nemen met de mededeling dat de vraag van deze leden, hoever het

kabinet inmiddels is gevorderd met zijn nadere beleidsbepaling ten aanzien van de gelijkstelling van niet-huwelijkse samenlevingsvormen met het huwelijk voor de toepassing van de Jeugdspaarwet, zijn relevantie verloren heeft in die zin, dat het kabinet thans de voorkeur heeft gegeven aan afschaffing van de vervroegde premiëring ingeval van huwelijk. Beantwoording van hun vraag blijft vervolgens achterwege. Kan worden uiteengezet, zo vroegen deze leden, waarom de nadere beleidsbepaling in meer algemene zin ten aanzien van de bedoelde gelijkstelling op basis van studies, die thans worden verricht, te zijner tijd niet tot een herwaardering van de hier voorgestelde optie zal behoeven te leiden?

De leden van de C.D.A.-fractie bleven principieel bezwaar houden tegen het voorstel om vervroegde premiëring bij huwelijk af te schaffen.

Zij hadden sterk de indruk dat het streven naar gelijke behandeling een gelegenheidsargument is om een bezuiniging te bereiken. Zij vroegen wat de financiële gevolgen zouden zijn indien dit voorstel zou komen te vervallen.

c. Beperking van het recht tot afsluiten van jeugd-spaarovereenkomsten tot ingezetenen

De leden van de C.D.A.-fractie begrepen uit de reactie van het kabinet op de door hen gestelde vraag ten aanzien van de uitsluiting van deelname van kinderen van buitenlandse werknemers, dat uitzondering van deze categorie voorshands niet mogelijk is.

Zou het niet mogelijk zijn, zo vroegen zij, om het voorstel zodanig aan te passen dat ingezetenschap gekoppeld wordt aan de positie van de ouder. Kinderen van buitenlandse werknemers en pendelaars zouden zo toch kunnen deelnemen aan de onderhavige regeling?

Benieuwd waren zij naar de financiële gevolgen van een dergelijk voorstel. Kan er ook enig inzicht gegeven worden in de deelname van buitenlandse jongeren die geen enkele binding hebben met Nederland?

De suggestie wordt gewekt dat het voorstel met name stoelt op het voorkomen van deze oneigenlijke deelname.

Met betrekking tot deelname van kinderen van pendelaars wensten zij nog te vernemen hoe de Bondsrepubliek Duitsland en België deelname aan gefaciliteerde spaarregelingen van onze pendelaars regelen.

3. Het financiële kader

Het ontging de leden van de P.v.d.A.-fractie, op welke wijze zij de bedragen, vermeld op bladzijde 4 van de memorie van toelichting op wetsvoorstel 18 141, zouden kunnen vergelijken met die op de eerste regel van de tabel op bladzijde 7 van de memorie van toelichting op het voorliggende wetsvoorstel. Gaarne zouden zij op dit punt een nadere toelichting ontvangen.

In hoeverre heeft de beslissing van het kabinet ten aanzien van de beschikbaarheid van liquide middelen voor regelingen onder de verantwoordelijkheid van respectievelijk de Minister van Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, geleid tot wijzigingen in het beleid, dat terzake tot dan toe is gevoerd? Is het kabinet bereid de Kamer tijdig op de hoogte te stellen, indien de voor de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid beschikbare ruimte niet voldoende zou zijn en zulks tot nieuwe besluitvorming in het kabinet zou leiden?

De voorzitter van de commissie,
Kraaijeveld-Wouters

De griffier van de commissie,
Van der Windt